

Uniwersytet
Wrocławski

Współczesne polityczno-prawne systemy państw Europy, Azji i Ameryki Łacińskiej

pod redakcją
Krystiana Complaka
Patryka Gutierrezza
Jolanty Rosiak

Wrocław 2017

100-LECIE
SĄDU
NAJWYŻSZEGO
I SĄDOWNICTWA
POWSZECHNEGO
1917 - 2017

Współczesne polityczno-prawne systemy państw Europy, Azji i Ameryki Łacińskiej

Prace Naukowe
Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Seria: **e-Monografie**

Nr 93

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/84639>

Współczesne polityczno-prawne systemy państw Europy, Azji i Ameryki Łacińskiej

redakcja

Krystian Complak
Uniwersytet Wrocławski

Patryk Gutierrez
Uniwersytet Wrocławski

Jolanta Rosiak
Uniwersytet Wrocławski

Wrocław 2017

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

mgr Bożena Górna – członek

mgr Tadeusz Juchniewicz – członek

Recenzenci: *prof. nadzw. dr hab. Sabina Grabowska, UR; dr Krzysztof Urbanek, UAM*

**© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego**

Korekta (język polski): *Dorota Sideropulu*

Projekt i wykonanie okładki: *Karolina Drozd*

Skład i opracowanie techniczne: *Sławomir Kowalik, Tomasz Kalota eBooki.com.pl*

Druk: *Drukarnia Beta-druk, www.betadruk.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-65431-56-1 (druk)

ISBN 978-83-65431-57-8 (online)

Spis treści

SŁOWO WSTĘPNE	9
---------------------	---

Część I. Aspekty ustrojowo-konstytucyjne

Karol Kalinka

PORÓWNANIE RELACJI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ WOBEC GRUP NACISKU W POLSCE I W WYBRANYCH KRAJACH LATYNOAMERYKAŃSKICH	15
--	----

Szabolcs Nagy

THE PIQUANCY OF THE FUNDAMENTAL LAW OF HUNGARY	29
--	----

Magdalena Lisińska

ARGENTYŃSKA TRANSFORMACJA DEMOKRATYCZNA W ŚWIETLE TEORII GUILLERMA O'DONNELLA	39
--	----

Krzysztof Trnka

POZYCJA PREZYDENTA W SYSTEMACH PARLAMENTARNYM I PREZYDENCKIM NA PRZYKŁADZIE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I REPUBLIKI FEDERACYJNEJ BRAZYLII	61
---	----

Magdalena Debita

STRUKTURA ORGANÓW WŁADZY REPUBLIKI KUBY NA PODSTAWIE USTAWY ZASADNICZEJ	79
--	----

Olga Schneider, Ruslan Botagarin, Murager Abylassimov

THE CONSTITUTIONAL STATUS OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN	93
---	----

Część II. Wolności i prawa jednostki oraz ich ochrona

Mateusz Brzeziński

RÓWNOŚĆ WYBORÓW NA PRZYKŁADZIE POLSKI ORAZ NIEKTÓRYCH KRAJÓW AMERYKI POŁUDNIOWEJ	103
---	-----

Damian Klimas

REGULACJA INTERNETU W BRAZYLII – WSTĘPNE ROZWAŻANIA DOGMATYCZNOPRAWNE	115
--	-----

Aleksandra Polak

NIEPRZESTRZEGANIE PRAW CZŁOWIEKA I OBYWATELA W REPUBLICIE KUBY ...	125
--	-----

Jolanta Rosiak

PORÓWNANIE INSTYTUCJI OMBUDSMANA W POLSCE I ARGENTYNIE	135
--	-----

Patryk Gutierrez

SKARGA KONSTYTUCYJNA W HISZPANII – ZARYS HISTORYCZNY ORAZ JEJ
WSPÓŁCZESNY KSZTAŁT 143

Maciej Błażewski

ELEKTRONICZNA PARTYCYPACJA SPOŁECZNA NA PRZYKŁADZIE POLSKI
I NIEMIEC 153

Słowo wstępne

Prezentowany zbiór kilkunastu młodych adeptów nauki jest ciekawym dorobkiem przemyśleń jej autorów. Obejmuje on tematykę ustrojowo-konstytucyjną pochodzącą z trzech kontynentów. Mimo że wymienione opracowania były wynikiem inicjatywy zwołania w 2015 r. sympozjum na ten temat krajów latynoskich w ujęciu prawnym, społecznym i filozoficznym, mają one oryginalny charakter. Nawet jeśli niektóre z nich były przedmiotem wystąpień na wspomnianym sympozjum, to ich pisemna wersja charakteryzuje się daleko idącym rozbudowaniem i pogłębieniem poruszanej problematyki. Można powiedzieć, posługując się językiem współczesnym, że mamy do czynienia z nowym produktem. Za to należą się słowa uznania wszystkim publikującym.

Przedstawiany tom podzielono na dwie zasadnicze części. Pierwsza dotyczy klasycznych zagadnień państwa, jego organizacji i funkcjonowania. Druga natomiast zajmuje się kwestią położenia jednostki w organizacji politycznej społeczeństwa, jej wolności i praw. Autorami publikacji są osoby związane z Uniwersytetem Wrocławskim oraz Państwowym Uniwersytetem w Karagandzie. Wśród autorów zagranicznych przeważają moi doktoranci z Państwowego Karagandzkiego Uniwersytetu im. Akademika Y. A. Buketova. Wyjątkiem jest Olga Schneider – pochodząca z Karagandy – od 2017 r. doktor z dziedziny nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy obronionej na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Dobór poruszanej problematyki należy ocenić wysoko. Obejmuje ona dwa podstawowe składniki każdej ustawy zasadniczej kraju. Jest nim tzw. część organiczna (rozdział I) oraz dogmatyczna (rozdział II). Większość badanych tematów ma doniosłe znaczenie teoretyczne i praktyczne. Stanowią one nowe spojrzenie naukowców młodszego pokolenia na złożone kwestie ustrojowe oraz na status człowieka i obywatela w państwie. Wystarczy zapoznać się ze spisem treści, aby potwierdzić tę ocenę. Na pochwałę zasługuje również okoliczność, że większość opracowań jest w języku polskim. To czytelnicy kraju nad Wisłą będą ich głównymi odbiorcami. W dwóch przypadkach, gdy praca jest opublikowana w języku angielskim, polskie streszczenia pozwolą czytelnikowi niewładającemu mową W. Szekspira zapoznać się przynajmniej z jej głównymi tezami i założeniami.

Pierwszą część książki otwiera artykuł doktora K. Kalinki. Autor wziął sobie na warsztat bardzo złożony i wieloaspektowy temat relacji administracji publicznej z gru-

pami nacisku w Polsce i w wybranych krajach Ameryki Łacińskiej. Porównując położenie grup interesów w naszym kraju z ich sytuacją na Zielonym Kontynencie, Autor dochodzi do wniosku, że zasadniczą różnicą są dążenia tych grup – w naszym kraju pragną one zachować *status quo*, podczas gdy po drugiej stronie Atlantyku chcą zdobyć nowe prawa i przywileje. Wspólną tendencją w badanym zakresie w Polsce i Ameryce Łacińskiej jest ogólny wzrost znaczenia badanych grup, co jest zjawiskiem charakterystycznym dla współczesnego świata.

Bardzo cennym wkładem do ocenianego zbioru jest artykuł badacza młodego pokolenia z Uniwersytetu w Szeged. Niezwykłą wartością dodaną załączonego opracowania studenta z tej południowowęgierskiej uczelni są poglądy przeciwstawiające się krzywdzącym opiniom na temat dzisiejszych Węgier, wypowiedzianym przez instytucje Unii Europejskiej, zwłaszcza tzw. Komisję Wenecką. Wydaje się, że te fragmenty omawianej pracy mogą być interesujące dla polskiego czytelnika w związku z krytyką stanu demokracji w Polsce po przejściu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość, a w szczególności po powstaniu otwartego konfliktu tej partii z Trybunałem Konstytucyjnym. Niezależnie od tych problemów polemicznych artykuł Szabolcsa Nagy’ego przynosi wiele uściśleń i danych pozwalających lepiej widzieć procesy konstytucyjne zachodzące u naszego południowego sąsiada. Według Nagy’ego ataki medialne na Węgry na forach międzynarodowych wynikają z braku znajomości realiów i kontekstu prawno-ustrojowego kraju, o których pisze Autor.

Kolejne opracowanie – mgr M. Lisińskiej – poświęcone jest rozważaniom na temat okresu przejściowego Argentyny z ustroju autorytarnego do demokratycznego. Autorka, dokonując analizy tej problematyki, wykorzystuje instrumenty badawcze znanego politologa argentyńskiego G. O’Donella. Omawiane narzędzia badawcze pokazały złożoność procesu transformacji ustrojowej oraz jej późniejszego utrwalenia w konstytucyjnym porządku prawnym. Mimo wielu przeszkód i trudności Argentyna zdołała rozwiązać piętrzące się przed nią problemy w tym zakresie.

Wśród pozostałych przyczynków, zamieszczonych w pierwszej części książki, należy podkreślić artykuł K. Trnki. Autor podjął się badań porównawczych nad instytucją głowy państwa największego kraju Ameryki Południowej i Polski. Jest to niezwykle śmiałe zadanie z uwagi na zasadniczą odrębność rządów w badanych krajach. Mimo tego należy podkreślić aktualność jego pracy w związku z propozycjami wprowadzenia w Polsce systemu prezydenckiego.

Odnosnie do pracy poświęconej Kubie – autorstwa M. Debity – należy podkreślić obszerną i zaktualizowaną znajomość ewolucji konstytucyjnej tego kraju karaibskiego. Nie ulega wątpliwości, że opracowanie to zasługuje na uważną lekturę. W szczególności chciałbym podkreślić niezwykłą oryginalność tego opracowania, bowiem Autorka roz-

porządzała najnowszymi danymi dotyczącymi instytucjonalnych przeobrażeń systemu politycznego Kuby. Zdołała przy tym przewyciężyć, opierając się na merytorycznych argumentach, dużą stroniczość cechującą piśmiennictwo naukowe o najnowszej ewolucji największej wyspy Karaibów.

W omawianej pierwszej części książki znajduje się ponadto rzetelne opracowanie pióra trzech autorów o konstytucyjnym położeniu prezydenta Republiki Kazachstanu. Każdy zainteresowany stanem rozwoju tego wielkiego i bogatego państwa, leżącego niemal w środku euroazjatyckiego kontynentu, powinien przeczytać wspomniany artykuł. Na szczególne polecenie zasługują te fragmenty opracowania, w którym R. Botagarin, M. Abylassimov i O. Schneider przedstawiają propozycję zaniechania wyborów prezydenckich i przedłużenie kadencji prezydenta Nursulatana Nazarbajewa do 2010 r. Mimo zebrania ponad 2,5 mln podpisów na rzecz takiej inicjatywy została ona odrzucona przez samą głowę państwa.

Jeśli chodzi o drugą część książki, również liczącą sześć prac, to pragnę podkreślić ich szeroką gamę tematyczną. Jedna z nich ma wyraźnie komparatystyczny charakter. Jest nią interesujący artykuł J. Rosiak. Autorka porównuje w nim Rzecznika Praw Obywatelskich naszego kraju z jego argentyńskim odpowiednikiem. Według J. Rosiak stwierdzone podobieństwa i różnice mogą przyczynić się do wzajemnego udoskonalenia obu organów. Autorka podkreśla także, że o znaczeniu tego rodzaju instytucji przesądza fakt funkcjonowania jej współcześnie w ponad połowie państw świata. Do tego należy dodać centralne miejsce kwestii wolności i praw jednostki w jakimkolwiek systemie politycznej organizacji społeczeństwa.

Do szeroko pojmowanej problematyki statusu jednostki w państwie nawiązuje praca M. Brzezińskiego. Autor rozpatruje odmienne podejście do zasady równości wyborów w krajach po obu stronach Atlantyku. Z Jego badań wynikają znaczne różnice oraz duża specyfika w pojmowaniu tej zasady na Zielonym Kontynencie w porównaniu z europejskimi regulacjami obowiązującymi w tym zakresie. Stworzenie szczególnych preferencji wyborczych dla mniejszości etnicznych oraz płciowych w Ameryce Południowej może budzić zastrzeżenia z punktu widzenia zasady równości. W polskim prawie wyborczym zasada ta ma do chwili obecnej status niepodważalnej reguły prawa wyborczego.

Do obrony praw człowieka nawiązuje od strony instytucjonalnej praca P. Gutierreza. Autor podjął się trudnego zadania przedstawienia ewolucji skargi konstytucyjnej w hiszpańskim porządku konstytucyjnym. Badane urządzenie przedstawił z punktu widzenia podstawy prawnej, zakresu podmiotowego i przedmiotowego oraz proceduralnego. W ramach tej tematyki należy dostrzec też pracę A. Polak. Autorka zdecydowanie wypowiada się przeciwko ograniczeniom swobody obywateli Kuby. Zwraca także uwagę

na społeczny odbiór panującego na Kubie reżimu i związane z nim przejawy walki obywatelskiej. Przytacza także przykłady podejmowanych inicjatyw mających na celu urzeczywistnienie praw człowieka.

W omawianym nurcie utrzymana jest również praca D. Klimasa, który dokonuje szczegółowej analizy brazylijskiej ustawy o Internecie z 23.04.2014 r. (*Marco Civil da Internet*). W wyniku swych ustaleń Autor dochodzi do wniosku, że kraj ten pozostawił „wiele państw z tyłu w wyścigu regulacyjnym dotyczącym tej materii”. Co więcej, opowiada się zdecydowanie za efektywniejszymi, proponowanymi przez prawodawcę brazylijskiego prywatnoprawnymi instytucjami „w miejsce” ich publicznoprawnych odpowiedników z Unii Europejskiej. Wydaje się, że tak radykalny pogląd w tym zakresie spotka się z oporem, a nawet może być kontestowany.

Rozważania zamyka praca dra M. Błażewskiego dotycząca elektronicznej partycypacji społecznej. Autor zauważa, że rozwój prowadzenia konsultacji z podmiotami zewnętrznymi wobec administracji publicznej jest różnicowany na poziomie międzynarodowym oraz krajowym, natomiast jej skuteczność uzależniona jest przede wszystkim od rodzaju stosowanych środków elektronicznej komunikacji, a także transparentności upowszechniania informacji o konsultacjach i ich wynikach. Wysuwa twierdzenie, że zastosowanie niemieckich rozwiązań w Polsce umożliwiłoby wzrost zaangażowania obywateli w proces przygotowywania projektów aktów normatywnych oraz zmniejszenie kosztów prowadzenia elektronicznych konsultacji.

Zamieszczone prace pokazują zagadnienia, które nurtują także dojrzałych pracowników naukowych. Podnoszą tematy, które z punktu widzenia starszych kolegów po fachu nie zasługiwałyby na przedmiot badań naukowych. To właśnie zapewnia im aktualność i witalność. Takiego odważnego otwarcia się na nowe brakuje niekiedy starszym koryfeuszom w tej dziedzinie.

Krystian Complak

[...] publikacja stanowi ciekawe przedstawienie zagadnień rzadko obecnych w polskiej literaturze naukowej. Jak zauważa prof. Krystian Complak, jest to zbiór prac młodych adeptów nauki, co zasługuje na uznanie, gdyż pokazuje, że młodzi naukowcy nie boją się podejmować trudnych tematów.

[...] Z pewnością recenzowana publikacja przyczyni się do wzbogacenia wiedzy w zakresie unormowań prawnych państw Europy, Azji i Ameryki Łacińskiej.

Z recenzji wydawniczej prof. nadzw. dr hab. Sabiny Grabowskiej

Recenzowana monografia jest jedną z niewielu prac z zakresu prawa konstytucyjnego i ustrojoznawstwa obejmującą swoją tematyką systemy polityczno-prawne państw z trzech kontynentów.

[...] jest z całą pewnością pozycją cenną i posiadającą bardzo duże walory poznawcze. W pewnym zakresie wypełnia także dotkliwą lukę w polskiej literaturze przedmiotu, stanowiąc cenne źródło wiedzy na temat wybranych aspektów systemów ustrojowych krajów latynoamerykańskich.

Z recenzji wydawniczej dr. Krzysztofa Urbaniaka

ISBN 978-83-65431-56-1 (druk)
ISBN 978-83-65431-57-8 (online)